

POLSKIE TOWARZYSTWO STUDIÓW ŻYDOWSKICH
C/O INSTYTUT JUDAISTYKI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
UL. JÓZEFA 19, 31-056 KRAKÓW

ŻYDZI I JUDAIZM WE WSPÓŁCZESNYCH BADANIACH POLSKICH

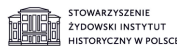
Sefer minhagim, Amsterdam 1723

VIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich

28–30 września 2022 roku
Polska Akademia Umiejętności
ul. Sławkowska 17, Kraków

PROGRAM KONFERENCJI

Współorganizatorzy

28 września

12.00-14.00 Duża Aula	Otwarcie konferencji Keynote I Marcin Wodziński (UWr) Ostatnie pokolenie? Studia żydowskie w Polsce i Europie Wschodniej
14.00-15.00	przerwa obiadowa
15.00-16.30 Duża Aula	Sesja 1 Kultura materialna Żydów: mykwa, cmentarz, ubiór prowadzenie: Eleonora Bergman (ŻIH) Anna Berezowska (UWr), Rewitalizacja mykwy w Synagodze pod Białym Bocianem we Wrocławiu - studium przypadku Anna Lebet-Minakowska (MNK, Muzeum Książąt Czartoryskich), Ubiory żydowskie z manufaktury w Słucku ze zbiorów Muzeum Książąt Czartoryskich w świetle nowych badań Andrzej Trzeciński (UMCS – prof. emeritus), Hebrajski średniowieczny (?) epigraf z Chełma
15.00-16.30 Mała Aula	Sesja 2 W trosce o egzystencję i tożsamość: społeczność żydowska w czasach nowożytnych prowadzenie: Adam Kaźmierczyk (UJ) Stefan Gąsiorowski (UJ, PAN), Jak nawracać niewiernych? Franciszkanin o. dr Marek Korona oraz jego <i>Rozmowa teologa katolickiego z rabinem żydowskim z 1645 roku</i> , wiedza na temat Żydów i judaizmu Anna Michałowska-Mycielska (UW), Między Rzeczypospolitą a Jerozolimą. Fundusz na utrzymanie biednych w Ziemi Izraela Hanna Węgrzynek, Zmiany w socjo-topografii osadnictwa żydowskiego w Warszawie w drugiej połowie XVIII wieku
15.00-16.30 sala im. K. Lanckorońskiej	Sesja 3 Żydzi w XIX wieku: gospodarka w Galicji prowadzenie: Wacław Wierzbieniec (URz) Hanna Kozińska-Witt, Przemysłowe ewolucje. Zakłady rodziny Libanów i ich przemiany w autonomicznej Galicji Konrad Meus (UP), Pierwsi spośród równych. Żydzi jako elita gospodarcza we wschodniogalicyskich Brodach Przemysław Zarubin (UJ), Żydowskie zakłady przemysłowe w gminach podmiejskich Krakowa

16.30-16.45

przerwa kawowa

16.45-19.00

Walne Zebranie członków PTSŻ

Duża Aula

29 września

8.30-10.30

Sesja 4

sala im. K. Lanckorońskiej

Oblicza sztuki żydowskiej
prowadzenie: Renata Piątkowska (Muzeum Żydów Polskich POLIN)

Mirosława Bułat, Teatr Kamińskiego w Warszawie – panorama pierwszych lat

Sylwia Jakubczyk-Ślęczka (UJ), „Piękna, lecz bestia”. O pieśniach miłosnych i przestrojach przed związkami mieszanymi w polskiej i żydowskiej tradycji muzycznej

Aleksandra Guja (UJ), Dyskursy wizualne Żydów w karykaturze międzywojennej

Natasza Styrna (UPJPII), Wybory Saszy Blondera – Paryż

8.30-10.30

Sesja 5

Mała Aula

Z uporem pod prąd: Żydówki w walce o godność, prawa i pozycję społeczną
prowadzenie: Magdalena Ruta (UJ)

Zuzanna Kołodziejska-Smagąła (UW), Dyskursy o seksualności i cielesności w dziewiętnastowiecznym polsko-żydowskim piśmiennictwie kobiecym – wstępne wyniki badań

Joanna Degler (UWr), Adam Stepnowski (UWr) *Morderca i morderczyni* Frumy Drejzin, czyli o kobietach i początkach literackiego szundu

Małgorzata Domagalska (UŁ), „I rozpięta na szpilce jak motyla...”. Żydówki-rewolucjonistki w polskiej prozie antysemitycznej XX wieku

Anna Jakimyszyn-Gadocha (UJ), Losy Żydówek-lekarek w I połowie XX wieku

9.00-10.30

Sesja 6

Duża Aula

Żydzi w XIX wieku: nowe źródła
prowadzenie: Alicja Maślak-Maciejewska (UJ)

Anna Dybała-Pacholak (UW), Wspólnoty emocjonalne Żydów warszawskich w I połowie XIX wieku w świetle testamentów

Katarzyna Kaczyńska (UW), Żydowskie osadnictwo wiejskie w świetle ankiety włościańskiej 1814 roku: postrzeganie Żydów i rzeczywistość społeczno-gospodarcza na przełomie XVIII i XIX wieku

Wiktor Sybilski, Spisy ksiązek z akt notarialnych jako źródło do badań życia religijnego Żydów chełmskich 1.ćwierćwiecza XIX wieku

10.30-11.00

przerwa kawowa

11.00-12.30

Sesja 7

sala im. K. Lanckorońskiej

Prasa jako zwierciadło życia społeczności żydowskiej w XX wieku
prowadzenie: Joanna Degler (UWr)

Joanna Nalewajko-Kulikow (PAN), Czytelnicy „Hajntu” w 1938 roku
– próba portretu zbiorowego

Michael Schulz (Uniwersytet w Poczdamie), Ochrona zwierząt
i antysemityzm w niemieckiej prasie branżowej w latach 1918-1939

Monika Stępień (UJ), Obraz życia Żydów w Polsce w latach 80. XX wieku
w świetle „Kalendarza Żydowskiego”

11.00-12.30

Sesja 8

Mała Aula

Zagłada: getto i aryjska strona
prowadzenie: Hanna Węgrzynek

Ewa Wiatr (UŁ), Sytuacja dzieci i młodzieży w getcie łódzkim

Adam Glikzman (UJ), „Gruba wsypa” na prowincji. Na marginesie
działalności Bundu w gettach na terenie Generalnego
Gubernatorstwa

Martyna Grądzka-Rejak (MGW, IPN), Żydzi po tzw. aryjskiej stronie
w okupowanym Krakowie – strategię przetrwania i relacje
polsko-żydowskie. Zarys badań

11.00-12.30

Sesja 9

Duża Aula

Żydzi w XIX wieku: polityka i prawo
prowadzenie: Waćław Wierzbieńec (URz)

Justyna Kasińska (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa), Postowie
żydowskie z Krakowa w Sejmie Krajowym. Portret zbiorowy

Karolina Sierzputowska (UJ), „Szerzyciele zachodniej cywilizacji”:
zaangażowanie Żydów londyńskich w XIX-wieczny brytyjski imperializm

Barbara Kalinowska-Wójcik (UŚ), Praktyka administracyjna
w procedurach naturalizacyjnych Żydów na terenie rejencji opolskiej
w pierwszej połowie XIX wieku

12.30-12.55

przerwa kawowa

12.55-13.50

Duża Aula

Keynote II

Monika Adamczyk-Garbowska (UMCS)
„Dobranoc, świecie...” Czytanie literatury jidysz w najlepszych i najgorszych czasach

13.50-14.50

przerwa obiadowa

14.50-16.20

sala im. K. Lanckorońskiej

Sesja 10

Prasa żydowska w dwudziestoleciu międzywojennym
prowadzenie: Joanna Nalewajko-Kulikov (PAN)

Maria Antosik-Piela (UW), Sensacja, wrogość, obojętność?
Międzywojenna prasa polsko-żydowska wobec osób
homoseksualnych

Anna Landau-Czajka (PAN), Wizerunek ortodoksyjnych Żydów na
łamach polskojęzycznych syjonistycznych czasopism żydowskich
w II Rzeczypospolitej

Monika Szablowska-Zaremba (KUL), Fotografia prasowa jako forma
narracji o międzywojennym życiu kulturalnym Żydów w Polsce

14.50-16.20

Mała Aula

Sesja 11

Ciągle inspirująca, a mało znana: twórczość liryczna Żydów Al-Andalus
prowadzenie: Marzena Zawadowska (UW, ŻIH)

Barbara Gryczan (UW), Portret artysty z czasów młodości, czyli jak
rodziły się legendy. O początkach wielkich karier poetyckich
w Al-Andalus

Agata Grzybowska-Wiatrak (UW), Kanon jako pod-tekst: aluzja
biblijna w hebrajskiej poezji złotego wieku w Al-Andalus i aluzja
homerycka w hellenistycznej poezji greckiej

Filip Jakubowski (UAM), Miejsce Żydów w prawie muzułmańskim
w świetle orzeczeń malickich z Al-Andalus

14.50-16.20

Duża Aula

Sesja 12

Nauka religii w szkole galicyjskiej
prowadzenie: Agata Rybińska (UMCS)

Alicja Maślak-Maciejewska (UJ), Obowiązkowa „pielęgnacja uczuć
religijnych”. Kazania dla żydowskich dzieci w galicyjskiej szkole
ludowej

Małgorzata Śliż-Marciniak (UJ), Chaim Reiter (1877-1943) – szkic do
zbiorowego portretu nauczycieli religii mojżeszowej z Galicji

Maria Vovchko, Nauczyciele religii mojżeszowej we Lwowie jako
grupa profesjonalna i społeczna

16.20-16.50

przerwa kawowa

16.50-18.20

Sesja 13

sala im. K. Lanckorońskiej

Prasa żydowska do roku 1914

prowadzenie: Eugenia Prokop-Janiec (UJ)

Agnieszka Friedrich (UG), Odpowiedź na aferę Dreyfusa w prasie warszawskiej

Jolanta Kruszniewska (UJ), „Ojczyzna” i „Jedność” – dwa periodyki asymilacyjne wydawane we Lwowie. Kontynuacja czy zmiana?

Apolonia Kuc (UJ), Podział prasy żydowskiej w Wielkiej Brytanii w latach 1900-1914

16.50-18.20

Sesja 14

Mała Aula

Na styku kultur: Żydzi i muzułmanie w średniowiecznym Al-Andalus

prowadzenie: Anna Michałowska-Mycielska (UW)

Łukasz Piątak (UAM), Al-Ghazali i Ha-Lewi. Krytyka filozofów jako narzędzie obrony religijnej ortodoksji

Maciej Tomal (UJ), Liryka religijna Ibn Gabirola

Marzena Zawanowska (UW, ŻIH), Koncepcja języka hebrajskiego w twórczości lirycznej Szlomo ibn Gabirola na tle rozważań innych twórców i myślicieli epoki

16.50-18.20

Sesja 15

Duża Aula

Zagłada i pamięć

prowadzenie: Martyna Grądzka-Rejak (MGW)

Martyna Rusiniak-Karwat (PAN), Żydzi polscy na wizjach Sugihary

Adam Sitarek (UŁ), Topografia izolacji. Przestrzenna historia getta łódzkiego

Edyta Gawron (UJ), Ewolucja pamięci o getcie krakowskim i zmiany w formach jego upamiętniania

30 września

8.30-10.30

Sesja 16

sala im. K. Lanckorońskiej

Studia nad Izraelem I

prowadzenie: Ewa Węgrzyn (UJ)

Jacek Stawiski, Relacje prasy syjonistycznej w Polsce z uroczystości otwarcia Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie w 1925 roku

Rafał Soroczyński (ANSM w Poznaniu), Stanowisko rządu polskiego wobec projektów utworzenia w Palestynie państwa żydowskiego (1947–1948)

Piotr Figiela (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa), Żydzi z krakowskiego Podgórza i ich potomkowie w Izraelu

Joanna Dyduch (UJ), Trajektorie relacji polsko-izraelskich: od partnerstwa do kryzysu (2004–2020)

8.30-10.30
Mała Aula

Sesja 17

Aktywni i zaangażowani: lokalne środowiska żydowskie w II Rzeczypospolitej
prowadzenie: Anna Landau-Czajka (PAN)

Anna Nienartowicz (UWr), Międzywojenne filmy jidyszowe jako narzędzie edukacji w obszarze pamięci kulturowej

Anna Smywińska-Pohl (UJ), Działacze społeczni wśród filozofów żydowskich z II RP

Wojciech Tworek (UWr), Fundraising w międzywojennej jesywie chasydzkiej na przykładzie warszawskiej jesywy Tomche Temimim

Wacław Wierzbieniec (URz), W trosce o sprawy żydowskie. Przemyskie Towarzystwo "Humanitas" B'nei B'rith w okresie II Rzeczypospolitej

9.00-10.30
Duża Aula

Sesja 18

Literatura: u siebie i wśród obcych
prowadzenie: Alina Molisak (UW)

Agata Rybińska (UMCS), Ku akulturacji. Jakob Freund (1827-1877) – pomiędzy jüdische Schule a Breslauer Dichterschule

Marek Tuszewicki (UJ), Światy mężczyzn, kobiet i dzieci w autobiograficznej powieści Mendelego *Szlojme reb Chaims*

Iryna Vikyrchak (UWr), Motyw matki w anglojęzycznej twórczości poetki Rose Ausländer

10.30-11.00

przerwa kawowa

11.00-13.00

sala im. K. Lanckorońskiej

Sesja 19

Studia nad Izraelem II
prowadzenie: Joanna Dyduch (UJ)

Alicja Jarkowska (UJ), Działalność przestępcza Żydów w Krakowie w latach 1918–1945 w świetle powojennych procesów kolaborantów w Izraelu

Ewa Węgrzyn (UJ), Dyplomaci izraelscy pod lupą polskich służb bezpieczeństwa (1955-1967)

Przemysław Zawada (UWr), Prawne aspekty starania się o polskie obywatelstwo przez Izraelczyków po 2004 roku

Karolina Przewrocka-Aderet, Polanim – część dalsza. Losy młodej polskiej aliji

11.00-13.00

Mała Aula

Sesja 20

Wymiary żydowskiej duchowości

prowadzenie: Stefan Gąsiorowski (UJ, PAN)

Anna Piątek (UW), Hebrajskie *Księgi Jakubowe*? *Nechemia* Jaakowa Meira na tle innych obrazów mesjanizmu we współczesnej literaturze hebrajskiej

Waldemar Szczerbiński (UAM), Mordecaia Kaplana propozycja odnowy judaizmu - rekonstrukcja czy dekonstrukcja religii żydowskiej?

Tomasz Sikora (UJ), Judaistyczne tło przemiany insektałnej w prozie Franza Kafki i Brunona Schulza

Jerzy Ochmann (UJ – prof. emeritus), Proroctwo w interpretacji syjonizmu, żydowskiego pragmatyzmu, personalizmu, egzystencjalizmu i fenomenologii

11.00-13.00

Duża Aula

Sesja 21

Literatura: w poszukiwaniu własnego miejsca i języka

prowadzenie: Joanna Degler

Anna Pobudejska (UWr), W poszukiwaniu języka modlitwy. Tłumacz i tłumaczenie w świetle haskalowych tłumaczeń modlitewników na język polski

Eugenia Prokop-Janiec (UJ), Praktyki translingwalne autorów polsko-żydowskich

Krystyna Radziszewska (UŁ), Udział społeczności żydowskiej w kształtowaniu kultury literackiej w Łodzi do 1939 roku

Alina Molisak (UW), Europa Środkowo-Wschodnia w świetle narracji polsko-żydowskich

13.20-14.00

sala im. K. Lanckorońskiej

Zakończenie konferencji

Współorganizatorzy

